

להיות. כאילו אמר קדישמן: אין דבר כזה „מהטבע לאמנות ומהאמנות לטבע.“ הטר בע הוא האמנות והמעבר ביניהם הוא מיותר.

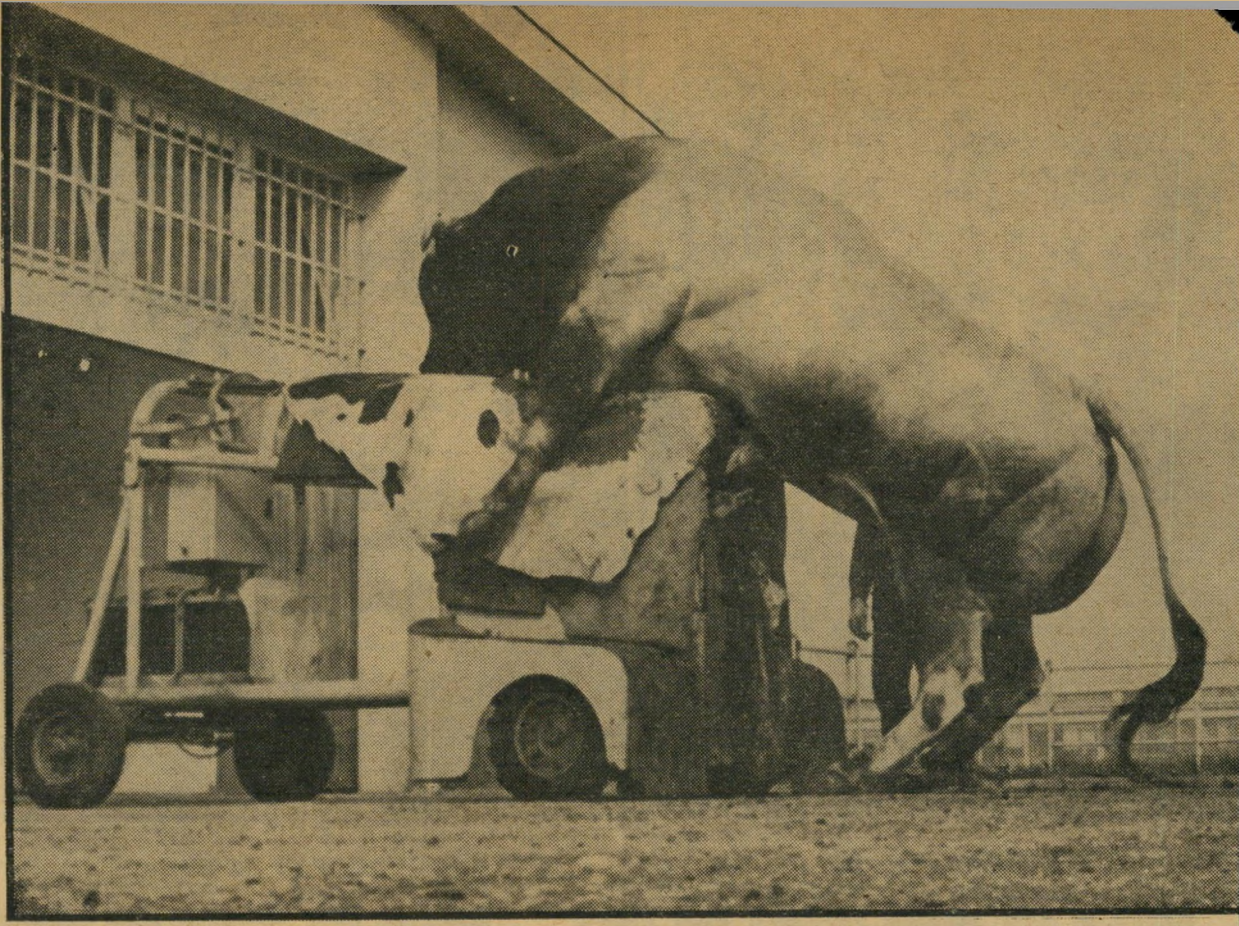
לדעת רבים הצליח קדישמן למצות בכך את רעיון הביאנלה ואף סגר רעיון בהתפתחותו כאמן. מה שחסר בתערוכה הוא הסרט, שבאמצעותו עמדו להציג בפני המבקר את התהליך כולו של בחירת הכבישים, הבאתם לתערוכה וצביעתם, כדי להעמיק את החוויה. מה שנשאר הוא שהצופה רואה רק את התוצאה ומשום כך אינו חווה את תהליך העשייה האמנותית.

צילומים

בלי סוף

מרות זאת הפך קדישמן לאחת הדמויות המבוקשות ביותר בביאנלה. כל רשתות הטלוויזיה החשובות כבר סיקרו את תערוכתו. בעתונים היומיים באיטליה האפילו התמונות של קדישמן והכבשים שלו על כל שאר המציגים. אורסולה פראנס, מהמוזיאון לאמנות מודרנית בכרליון, הפכה את הביתן הישראלי למרכז הד"ר שנקבורגר, מנהל תערוכת ה"דוקומנטה" האחרונה מסתובב בביתן הישראלי ללא הרף כאילו רצה להצהיר: אני סומך את ידי על זה. מנהלי הגדור לים והמפורסמים שבמוזיאוני העולם עורכי תוכנית האמנות הנודעים, ביקרו בביתן ולא חסכו את שבחיהם. מייקל קומפטון, אשר פיתח את התיאוריה על ריצ'ארד לונג ו"אמנות האדמה", הסתובב ארוכות בביתן כאילו לא בא לו ללכת. הטלוויזיה היפאנית, למשל, הקדישה כ"מחצית מתוך שעת השידור שלה על הביאנלה לביתן הישראלי. את קדישמן

מוצג ביוצנת המבקרים גם המשפיל ביותר, בביאנלה של ונציה, מוצג בביתן האיטלקי. האמן האיטלקי פרש עור-פרה על גבי

„שור דופק פרה מכאנית“

המוצג המוזעזע

מזורה. „היא מרגישה לא טוב.“ אומר קדישמן, „כנראה שהיא מיוחמת. אבל היא תהיה בסדר.“

צלמי הטלוויזיה מסתערים מכל עבר. אבל אין ביניהם אף נציג של הטלוויזיה הישראלית. טוב, מה זה? תחרות כדורגל? מה פתאום שהטלוויזיה הישראלית תתעניין בזה?

הביאנלה של ונציה היא צומת החשיבה והעשייה האמנותית בעולם. כאן מבשלים מושגים באמנות. כאן אולי מגדירים מהי דש אמנות. זהו המיפגש האקסקלוסיבי של מועדון-הצמרת הקטן של עולם האמנות הבינלאומי.

לפני שנפתחה התערוכה רשמית הספיק עוד קדישמן לסמן את הכבשים שלו בצ"בע כחול. „מה שעשיתי לפני 25 שנים כרועה אני עושה היום כאמן.“ מעיד קדישמן עבה-הכרס ומצויין בסיפוק. „אני נהנה ומרגיש בצוין. מקובל אצל הרועים לסמן את הכבשים שלהם בכל מיני צב"עים כפי שעשה אחד מראשוני הרועים — יעקב אבינו. את אותו הדבר אני עושה כעשוי בתור אקט אמנותי. ההתערבות היחידה שלי כאמן בטבע היא במובן זה שאני מצייר על הטבע.“

מלאכת האחזקה של הביתן והטיפול בכבשים. מה שהוא מציג — כבשים במיכלאה על גבי ערימות תבן — הוא פרוי ייקט טהור. קיצוני בתפישתו את האמנות והטבע ועשוי בצורה נקיה, ללא ליקוקים וללא סיבוכים ותיחכומים לשמם.

הטבע הוא

האמנות

מה רגע בו הגיעה, הדרך אחת מתעלות ונציה. הסירה עם הכבשים של קדישמן, הקש ופפה הרועה, כבר התדפקו על פתח הביתן צלמי רשת הטלוויזיה של המכורג. „רועים לצלם“ הפצירו. כל התהליך של הבאת הכבשים ופריקתם מהסירה והכניסתם לביתן ריתק אותם. שורקים להן, מהיכים אליהן, דוחפים אותן ומצלמים אותן מכל זווית. אלה הן כבשים נהדרות מהגזע הוונציאני, היה עדינה ואלגנטית. „בחרתי את הכבשים הכי יפות בעדר.“ אומר קדישמן.

הכבשים מתקמטות בין הגדרות המוצגות בתוך הביתן שתיכנון בומני האדריכל יעקב רכטר. אחת מהן מתנהגת בצורה

מצלמים בלי סוף אולי גם בזכות ממדיו. צילמו אותו אפילו כשהוא מנמנם. לבד מן האירוע האמנותי בתור שכזה, נערכו בשלושת ימי הפתיחה החגיגות של הביאנלה קונסרטים אינספור. קרוב לחמשת אלפים עתונים ומבקרים באו להציגות. האמריקאים ערכו מסיבה על ספינה בגראנד-קאנאל, האוסטרים הגי"שו במסיבה שלהם הסילונים וקאוואר, השווייצים והגרמנים ערכו קבלות-פנים בשגרירויות שלהם. רק בקבלת-הפנים הישראלית, שנערכה בביתן הישראלי, כמ"עט ולא היתה נציגות ישראלית. היא נערכה בסיגנון כפרי והגישו בה גבינות עזים ויין מחבבות על גבי עגלות-קש. הישראלים המעטים שנכחו בה יכלו רק להשוותה בעצם לקבלות-הפנים האחרות. מילא, שלא היו שם חתיכות ישראליות. אבל איפה כל הקוראטורים לאמנות? איפה הטלוויזיה הישראלית? איפה אנשי העתונות והרדיו מהארץ?

אלה יגלו כנראה את קדישמן ואת תערוכת הכבשים שלו בביאנלה רק אחרי שיגיעו הדייזים הנלהבים בעתונות הזרה.

נעמי גבעון

קדישמן, בניגוד לאמני מדינות אחרות שהציגו את תערוכותיהם על פי נושא ה"ביאנלה, לא ניסה להתחרות בטבע. לא עשה כל מיני מאינפולציות ולא הפעיל פרש"נות מסובכת. הוא לא כפה את עצמו כפייה רעיונית על דבר שלא יצר בעצמו. הוא התאמץ ליצור תנאים פשוטים ונוחים לטבע כדי שיוכל להתקיים ללא יומרה וללא אמצעים מלאכותיים.

חבלה

בטבע

עמיתו האיטלקי של קדישמן, ערך הפגנה כמעט-פאשיסטית באמצעות כפייה ערכית של רעיון האנטי-טכנולוגיה בחברה המודרנית — על שור אמיתי ועל המבקר תסילה. התצוגה שלו „שור דופק פרה מיכאנית“ חיבלה. לדעת המבקרים, בטבע וגם לא עשתה צדק לחברה.

לעומת זאת דווקא תצוגת הכבשים של קדישמן היא. לדעת הבקרים, התרומה החשובה ביותר לביאנלה. האימפאקט הוא מידי. ההרגשה שמקבל המבקר בביתן הישראלי היא שככה בדיוק זה צריך

יער המתכת

בכניסה לתערוכת הביאנלה בוונציה מוצב מוצג נוסף של האמן הישראלי מנשה קדישמן. הוא נושא את השם: „היער“. היער של קדישמן מורכב משיבעה לוחות-מתכת גדולים שמתוכם נגורו צלליות דמויות עצים. על רגעי החורשה הטבעית מתמזגים פסלי היער של קדישמן עם הנוף.